

Kanttekeningen bij Doelgericht Leven (5)

(bij de prediking van 15 januari 2006)

J.C. Bette

God eren in de gewone dingen

Het onderwerp van de voorgaande week uit Doelgericht Leven wordt nu praktisch uitgewerkt: wie door de wedergeboorte geschapen is om op Christus te lijken, is bedoeld om met dat nieuwe leven God te dienen. Het draait er in dit hoofdstuk om, dat gelovige mensen die het beeld van de Here Jezus in zich omdragen in elk geval geschapen, gered, verlost en geroepen zijn om God en hun naasten te dienen. De innerlijke verandering die door de geestelijke geboorte optreedt, zal ertoe leiden dat een christen groeit in een leven van dienstbaarheid. We vragen niet langer: 'Wie zal er in mijn behoeften voorzien?', maar: 'In wiens behoeften kan ik voorzien?' Warren toont aan dat dienstbaarheid de werkelijke geestelijke waarde is die er toe doet voor een christen. God wil ons gebruiken en door ons heen werken met zijn Geest. Dit geldt voor het meebouwen aan de gemeente, maar zeker ook daarbuiten. Dienen in Jezus' naam is geen optie, maar een opdracht: God heeft ons in Christus Jezus gemaakt tot wat wij nu zijn om de goede werken te doen die Hij heeft voorbereid en mogelijk gemaakt. Als u of jij niet betrokken bent bij een onderdeel van het gemeentelven, welk excuus heb je daar dan voor?

Alle bijbelheiligen zouden wel een reden kunnen aanvoeren om niet door God gebruikt te worden: Abraham was te oud, Lea was onaantrekkelijk, Jozef was mishandeld, Mozes had een of ander spraakgebrek, Rachab was immoreel, David vrijde met de vrouw van een ander en had ongelofelijke gezinsproblemen, Elia was neerslachtig, Jona weerbarstig, Naomi was weduwe, Johannes de Doper een nogal excentrieke man, Petrus was impulsief en Martha maakte zich vaak zorgen, Thomas had zo zijn twijfels en Timotheus was verlegen en timide. Maar God heeft hen allen in zijn dienst genomen. Zou Hij dan jou niet kunnen gebruiken?? Dat kan Hij zeker als je ophoudt met het bedenken van uitvluchten. God wil elke gelovige gebruiken om in de weg en het karakter van zijn Zoon te dienen in de wereld. Daartoe vormt Hij ons, zegent Hij ons met gaven en talenten om tot zijn eer te leven. Prachtige dingen worden er over deze weg van discipelschap in Doel 4 gezegd, waarbij de 'Vragen om over na te denken' de noodzakelijke openingen bieden om te groeien in het karakter van Jezus.

Opnieuw enkele reacties op de inhoud van het boek

Af en toe lees ik zinnen die me tegenstaan. Bijvoorbeeld deze: 'Nadat God u heeft gemaakt, heeft Hij de vorm die als uw model diende, vernietigd.' Kijk, zoiets noem ik nu een on-zin. Zeg geen dingen waar je niets van weet en hou je aan dat wat Gods Geest heeft bewogen het in de Bijbel op te nemen. Dat is voldoende voor ons. Vreemd genoeg staan er direct daarna weer prachtige volzinnen, helaas soms weer afgewisseld door voorbeelden die volslagen mank gaan en andere die de schoonheid van wat uitgedrukt wordt doorstralen (zulke voorbeelden vind je o.m. op p. 252 over het hout van de timmerman en over gebrandschilderde ramen). Wat een vreemd en apart boek eigenlijk, dit Doelgericht Leven: met grote vaardigheid worden vele dingen pakkend beschreven en met een onwaarschijnlijke dosis gemak wordt net gedaan of de schrijver alles van God weet (ook in deze 'dagen' is dat weer vele malen het geval). Wezenlijke zaken worden overgeslagen en andere leerzame dingen die je in geen ander bijbelstudieboek leest, worden hier uitgelegd en uitgediept. Het gebruik van een totaal overtrokken vertaling van Rom.12:5 (p. 256) wordt gevolgd door heel mooie lessen over de waarde van onze ervaringen (p.259). De praktische uitwerking van wat het nu echt betekent om een dienaar van Christus te zijn, wordt helder beschreven in dag 32 en 33, maar roept verschillende malen zoals in het hele boek wat mij betreft in sommige zinnen forse tegenspraak op (p. 256 en 257). Dag 34 'Denken als een dienaar' vind ik dan weer een aangrijpend mooi hoofdstuk, waar de identiteit van een discipel van Jezus

fundamenteel beschreven wordt vanuit Christus. Zo'n zin 'Jezus wist wie Hij was, en daarom vormde een nederige taak geen bedreiging voor zijn zelfbeeld' geeft met de verwijzing naar Joh.13:3-4 een heel diepe gedachte ter overweging aan ieder die Hem wil volgen. Zo valt er veel goeds te leren, al roept de tekst (door de vertaling?) ook regelmatig verbazing op.

Nu naar de zaak zelf

Over de navolging van Jezus wordt door de apostel Paulus een onbegrijpelijk grote belofte gegeven als hij het volgende schrijft in Rom.8:29 (NBG en NBV):

29 Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders;

29 Wie hij al van tevoren heeft uitgekozen, heeft hij er ook van tevoren toe bestemd om het evenbeeld te worden van zijn Zoon, die de eerstgeborene moest zijn van talloze broeders en zusters.

Degenen die getroffen werden door Gods stem, die hen riep uit de duisternis tot zijn heerlijk licht en tot de navolging van Jezus zullen het 'evenbeeld' worden van Jezus Christus. Dat beeld van Jezus, dat je voor ogen krijgt als je Hem door de Bijbel en zijn Geest leert kennen, doet andere (voor)beelden verdwijnen. Van de persoon van Jezus gaat een indringende en omvormende kracht uit. Dat is de innerlijke vernieuwing door de Heilige Geest. Wie zich geheel aan Jezus toevertrouwt, zal dat beeld van Jezus, van de ware Mens zoals God het bedoeld heeft, in zich gaan omdragen.

Het was de leugen van de slang in het paradijs dat Adam als God zou worden door zijn eigen daad en beslissing. Met het ingaan op het aanbod van de duivel verwierp Adam de weg van de genade en koos de weg van de eigen daad. Hij wilde zichzelf tot God maken en had toen (als God het niet verhoed had) geen God meer. Gelukkig heeft de Here God zijn liefde niet van de zondigende mens afgekeerd. Hij wil voor de tweede keer zijn beeld in ons scheppen. Uit louter liefde neemt Hij daarvoor de gestalte van een mens aan. God wil aan het beeld van de mens gelijk worden (uitgenomen de zonde) omdat wij anders nooit gelijk kunnen worden aan het beeld van God. Gods beeld moet in ons hersteld worden. Er moet een omvorming, een metamorfose plaats vinden. Een verandering, waardoor de gevallen mens weer tot beeld van God kan worden. Het wordt onder meer beschreven in Rom.12:2 en 2Cor.3:18:

2 En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt erkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene.

2 U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en hem welgevallig is.

18 En wij allen, die met een aangezicht, waarop geen bedekking meer is, de heerlijkheid des Heren weerspiegelen, veranderen naar hetzelfde beeld van heerlijkheid tot heerlijkheid, immers door de Here, die Geest is.

18 Wij allen die met onbedekt gezicht de luister van de Heer aanschouwen, zullen meer en meer door de Geest van de Heer naar de luister van dat beeld worden veranderd.

Er was voor ons maar één mogelijkheid, maar één weg tot deze levensverandering. God zelf neemt de gestalte van een mens aan en komt tot ons. Gods Zoon, die in zijn goddelijke gestalte bij zijn Vader leefde, ondoet zich van zijn luister en heerlijkheid en komt in de 'knechtsgestalte' tot ons mensen. Zoals ik in het begin van de preek uit het evangelie las, wanneer Jezus tegen zijn volgelingen zegt: 'Ik ben in uw midden als dienaar'(Luc.22:27). Deze weg van Jezus is de allergrootste eer voor God de Vader en daarom worden wij die geloven opgeroepen Hem te volgen en God met onze dienstbaarheid te eren (Fil.2:5-11):

5 Laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was, 6 die, in de gestalte Gods zijnde, het Gode gelijk zijn niet als een roof heeft geacht, 7 maar Zichzelf ontleidigd heeft, en de gestalte van een dienstknecht heeft aangenomen, en aan de mensen gelijk geworden is. 8 En in zijn uiterlijk als een mens bevonden, heeft Hij Zich vernederd en is gehoorzaam geworden tot de dood, ja, tot de dood des kruises. 9 Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam boven alle naam geschonken, 10 opdat in de naam van Jezus zich alle knie zou buigen van hen, die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, 11 en alle tong zou belijden: Jezus Christus is Here, tot eer van God, de Vader!

Het leven van Jezus Christus leeft nu op aarde in het leven van zijn volgelingen. Paulus beschrijft dit wonder met aparte termen: ‘Nu leef ik niet meer, maar Christus leeft in mij’ (Gal.2:20). De mens-geworden Heer, de gekruisigde Redder, de verheerlijkte Heiland is door zijn Geest in mij komen wonen en leeft in mijn leven. Christus is mijn leven (Fil.1:21). Jezus Christus heeft door zijn Geest in mij woning gemaakt en dat zal altijd leiden tot een diepgaande vernieuwing van mijn leven, van binnenuit. Zo treedt een christen in de voetsporen van de Here Jezus (1Joh.2:4-6):

4 Wie zegt: Ik ken Hem, en zijn geboden niet bewaart, is een leugenaar en in die is de waarheid niet;

4 Wie zegt: ‘Ik ken hem,’ maar zich niet aan zijn geboden houdt, is een leugenaar; de waarheid is niet in hem.

5 maar wie zijn woord bewaart, in die is waarlijk de liefde Gods volmaakt. Hieraan onderkennen wij, dat wij in Hem zijn.

5 In wie zich aan Gods woord houdt, is zijn liefde ten volle werkelijkheid geworden; hierdoor weten we dat we in hem zijn.

6 Wie zegt, dat hij in Hem blijft, behoort ook zelf zó te wandelen, als Hij gewandeld heeft.

6 Wie zegt in hem te blijven, behoort in de voetsporen van Jezus te treden.

Wat is dan dat dienen van God, dat Hem eer geeft?

Het is doen zoals Jezus gedaan heeft (Joh.,13:15); liefhebben zoals Hij heeft liefgehad (Ef.5:2; Joh.13:34; 15:12); vergeven zoals Hij vergeven heeft (Col.3:13); gezind zijn zoals Jezus ook was (Fil.2:5); het voorbeeld volgen dat Hij ons heeft nagelaten (1Petr.2:21); het leven inzetten voor onze broeders en zusters zoals Hij het leven voor ons gegeven heeft (1Joh.3:16).

Alleen daarom kunnen wij zijn zoals Hij was, omdat Hij geworden is zoals wij zijn. Wij zien als volgelingen op naar Jezus als de Meester. Zo worden wij opgeroepen navolgers van God te zijn en alleen zo zijn wij Gods geliefde kinderen (Ef.5:1,2). Al eerder (4:32) houdt Paulus zijn lezers voor, dat zij elkaar moeten *vergeven*, zoals God hun in Christus in dat opzicht het goede voorbeeld heeft gegeven. Hier roept hij hen op navolgers te zijn van God. Een dergelijke oproep om God na te volgen, doet sterk denken aan het gebod van God voor het volk Israël om *heilig te zijn* zoals Hij dat is (zie Lev.19:2; 20:26). Ook is deze opdracht een echo van het onderwijs van de Here Jezus uit de Bergrede (zie Matt.5:48; 6:12; Luc.6:36). Als motief voor zijn vermaning voert Paulus aan, dat zijn lezers Gods geliefde kinderen zijn. Daarom mag van hen verwacht worden, dat zij zich zulke kinderen zullen betonen door het voorbeeld van de Vader te volgen. Concreet betekent het navolgen van God, dat zij *wandelen in de liefde* (vgl. Col.3:14), d.w.z. dat hun hele manier van leven door de liefde wordt bepaald als een antwoord op de liefde die Christus betoond heeft. Paulus wil hiermee duidelijk maken, dat zij het voorbeeld van Christus’ zelfopofferende liefde moeten navolgen (vgl. Fil.1:5). Dat zal God welgevallig zijn (vgl. Rom.12:1).

Wat we verder te horen krijgen over de praktijk van het christelijke leven dat God eer geeft is bijvoorbeeld dit: ‘Wandelt als kinderen van het licht’ (Ef.5:8); ‘Jullie schijnen als sterren in de wereld’ (Fil.2:15); ‘Onze brief, dat zijn jullie, kenbaar en leesbaar voor alle mensen’ (2Cor.3:2); ‘Met een goede wandel onder de heidenen’ (1Petr.2:12) en ‘Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend’ (Fil4:5).

Ik wandel in het licht met Jezus

Het christelijke leven wordt ook wel genoemd: de wandel in het licht (1Joh.1:5-10). Wat betekent dat? Ik geef hier de uitleg van de Studiebijbel bij deze verzen:

6. De uitdrukkingen ‘licht’ en ‘duisternis’, dikwijls gekoppeld aan het werkwoord wandelen, zie Joh.8:12; 12:35; 1 Joh.2:6,11; 2 Joh.4, en 6; 3 Joh.3 en 4), hebben vooral betrekking op het gedrag van mensen. Degenen die problemen veroorzaakten in de gemeenten aan wie Johannes schreef, zeiden: wij hebben gemeenschap met God (vs.6); wij zijn zonder zonde (vs.8) en wij hebben niet gezondigd (vs.10). Met een vijfmaal herhaald ‘indien’ gaat Johannes daar op in. De maatstaf die hij daarbij hanteert, is duidelijk en eenvoudig: vergelijk hun spreken met hun daden. In de duisternis wandelen’ (2:11) en ‘de waarheid doen’ (Joh.3:21) zijn bekende joodse uitdrukkingen (vgl. 2 Kon.20:3; Ps.82:5;

Spr.8:20; Jes.50:10). Daaruit blijkt de invloed van het OT op de schrijver. Ook Paulus gebruikt veelvuldig het begrip 'wandelen' (zie 2 Cor.5:7; Ef.5:2; Col.2:6). Woord en daad zijn in het OT onlosmakelijk met elkaar verbonden, te vergelijken met twee kanten van een medaille. De waarheid niet doen' wijst niet alleen op een tegenspraak tussen woorden en daden, maar ook op het niet doen van de wil van God. 'Waarheid' en 'licht' (vs.5) liggen dicht bij elkaar.

7. Wanneer de gelovigen blijven wandelen in het licht (van God, vs.5), bewegen zij zich in de goddelijke werkelijkheid. Dat licht openbaart en in dat licht wordt iemand zich bewust van zijn duistere zijde, zijn zonde. Men kan zich afkeren, maar ook besluiten in het licht te blijven (vgl. Joh.3:19,20; Ef.5:8). Blijft de gelovige bij het laatste, dan ontdekt hij dat zijn zonde verdwijnt. Het bloed van Jezus reinigt en zuivert hem daarvan (vs.9). Dat reinigen is een voortdurend proces. Christenen mogen leven binnen de werkingssfeer van het reinigende bloed van Jezus, de Zoon van God. Bloed is een symbolische aanduiding van Jezus' heilbrengende offerdood aan het kruis (vgl. Hebr.9:14; Openb.1:5). Hij gaf Zijn leven als een Lam (Joh.1:29, vgl. Jes.53:7), waardoor tevens alle offers overbodig zijn geworden (Hebr.10:1-16). In het OT werd de offeraar gereinigd van zijn zonde door het bloed van het offerdier. Hij kon dan op een nieuwe manier, verzoend met God en met de mensen, zijn weg vervolgen, wandelen (leven) in het licht, omdat zijn zonden vergeven (vgl. Ps.32:1) en daarmee verwijderd waren (vgl. Ps.103:12; Micha 7:19).

De gemeenschap (zie comm. vs.3) is gebaseerd op het samen in het licht wandelen. Zonde maakt niet alleen scheiding tussen God en mens, maar ook tussen de mensen onderling. Die gemeenschap heeft in deze brief vooral betrekking op de eenheid, de broederschap en liefde van de gelovigen onderling (vs.3,4; 2:7-11; 3:16,17).

8. De dwaalleraars die invloed hadden onder degenen aan wie Johannes schrijft, beweerden niet te zondigen en dus ook geen reiniging van zonden nodig te hebben (zie onder). Daarmee verklaarden zij de openbaring van God in Jezus' offerdood aan het kruis voor henzelf zonder inhoud. Deze opvatting ondermijnde het Evangelie dat Johannes had gebracht (vs.2,3) en sloot de door Jezus geopende weg naar God voor hen af. Met deze bewering misleidden zij zichzelf (en anderen). Misleiden, verleiden, op een dwaalspoor brengen (2:26; 3:7) is typerend voor de werkwijze van de vorst der duisternis (Openb.12:9; 18:23; 20:3,8,10). Zonde is bij Johannes een van de sleutelwoorden. In deze brief komt het ca. vijfentwintig keer voor. Zonde (enkelvoud) wijst op de gezindheid, de geaardheid waaruit de zondige daden, de zonden voortkomen. Waarheid (vers 6; 2:4) is in de geschriften van Johannes Gods werkelijkheid en werkzaamheid in Christus (Joh.1:14,17; 8:32; 18:37) en de Heilige Geest (Joh.14:17; 15:26; 16:13; 1 Joh.4:6). In dit vers is 'waarheid' een synoniem van 'Zijn woord' (vs.10).

9. Belijden (hetzelfde zeggen) wordt in 2:23; 4:2,3,15 en in 2 Joh.7 gebruikt i.v.m. het belijden van het geloof. Die positieve klank vinden we ook hier terug. De erkenning van zonde en het onder woorden brengen daarvan is de eerste stap op de weg met God. Het belijden van zonde wordt gezien als het neerleggen van de zonden bij God en het zoeken van vergeving (vgl. Ps.32:1-5; Spr.28:13). De rechtvaardigheid en trouw van God garanderen die vergeving. Immers, Hij is getrouw (betrouwbaar, Ex.34:6; 1 Cor.10:13; 2 Tim.2:13; Hebr.10:23) en Hij is rechtvaardig (Deut.32:4; Micha 7:20; Rom.3:25). Het hier gebruikte woord voor 'vergeven' komt 142 keer voor in het NT en betekent 'kwijtschelden van schuld' (lett. wegzenden, loslaten). Vergeven houdt een radicale breuk in met een vorige situatie en schept een nieuwe. Een last is van de schouders gevallen, de schuld is kwijtgescholden (2:12; Joh.20:23), de relatie met God is hersteld en nieuwe ruimte om te leven ontstaat. Vergeving en reiniging (vgl. Hebr.9:22) liggen bij Johannes in elkaars verlengde, waarbij reiniging (vs.7) meer wijst op de praktische uitwerking van de vergeving in het leven, de heiligmaking.

Samengevat: we eren God door in de weg van Jezus te leven, door de gaven van zijn Geest te gebruiken en door God en de mensen te dienen vanuit een verlost en bevrijd hart. Dienen is niet een lijst van dingen doen, maar een manier van leven! Het is leven uit Gods kracht, vaak in het verborgene en in de kleine dingen, in een actieve behulpzaamheid van trouwe daden die we doen in nederigheid. Het is een houding van vriendelijkheid die open is door goed te luisteren en door te leren het verdriet van anderen te helpen dragen. Zeker is het ook het Woord van God delen met andere mensen. We gaan het beleven als we de dag beginnen met dit gebed: 'Here Jezus, wilt U vandaag iemand op mijn pad brengen, die ik namens U kan dienen.' Let maar eens op!